

231 15.02.2019

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.1850A/2018

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ
NR. 1035 / 14 FEB 2019

Domnului
Călin Constantin Anton POPESCU – TĂRICEANU
Președintele Senatului

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr. 22 din 16 ianuarie 2019, prin care Curtea Constituțională, cu unanimitate de voturi, a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 60 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și a constatat că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal este neconstituțională, în ansamblul său.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

Președinte,

prof. univ. dr. Valer DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.1850A/2018

DECIZIA nr.22
din 16 ianuarie 2019

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Marieta Safta	- prim magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, formulată de un număr de 60 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, art.11 alin.(1) lit.A.a) și al art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.9695 din 22 noiembrie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.1850A/2018.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, se susține că legea criticată este, în integralitate, neconstituțională, deoarece încalcă efectul obligatoriu *erga*

omnes al deciziilor Curții Constituționale, respectiv a fost adoptată cu nerespectarea Deciziei nr.561 din 18 septembrie 2018 a Curții Constituționale.

4. Autorii sesizării evidențiază, mai întâi, parcursul adoptării acestei legi în Parlament, precum și faptul că împotriva sa au fost formulate obiecții de neconstituționalitate de către Înalta Curte de Casație și Justiție și, respectiv, Președintele României, admise de Curtea Constituțională. Ca urmare a sesizării Președintelui României, Curtea Constituțională a constatat că legea este neconstituțională în ansamblul său, pentru motivul extrinsec de neconstituționalitate referitor la încălcarea principiului bicameralismului în procesul de adoptare a legii. Or, conform par.32 din Decizia nr.432 din 21 iunie 2018 a Curții Constituționale, dacă o lege este constatată, în ansamblul său, ca neconstituțională, Parlamentul României are obligația de a înceta, de drept, procedura legislativă asupra legii neconstituționale.

5. Se susține că, deși avea cunoștință de declararea ca neconstituțională, în ansamblul său, a acestei legi (punctul B al comunicatului de presă din data de 18 septembrie 2018 al Curții Constituționale), Senatul României a procedat, în data de 29 octombrie 2018, la reexaminarea legii neconstituționale, dovada continuării procedurii fiind existența aceleiași număr de înregistrare a acesteia în procesul legislativ (L 271/2017 la Senatul României și PLx553/2017 la Camera Deputaților), atât înainte de declararea sa ca neconstituțională, cât și ulterior în procedura de reexaminare.

6. După adoptarea legii în Senatul României, procedura legislativă a continuat în Camera Deputaților, unde s-a desfășurat după publicarea Deciziei nr.561 din 18 septembrie 2018 în Monitorul Oficial al României, Partea I, din 1 noiembrie 2018, dată la care Parlamentul trebuia să constate încetarea de drept a procedurii legislative cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

7. Se apreciază că situația este aidoma cu precedentul legislativ referitor la Legea privind modificarea și completarea Legii nr.334/2016 privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care a determinat Curtea Constituțională să pronunțe două decizii de admitere a unor obiecții de neconstituționalitate a legii în ansamblul său, respectiv Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017 și Decizia nr.432 din 21 iunie 2018. Prin cea de-a doua decizie pronunțată, Curtea Constituțională a statuat că procedura reexaminării nu poate fi aplicată când în discuție este un act normativ declarat neconstituțional în ansamblul său. În acest caz legiuitorul nu poate acoperi viciul de neconstituționalitate constatat în respectiva decizie de admitere prin procedura reexaminării, urmând a constata încetarea procesului legislativ la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, fără a fi necesară declanșarea unei proceduri parlamentare în acest sens.

8. Se arată că, *mutatis mutandis*, situația descrisă se aplică și legii referitoare la modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. În opinia autorilor sesizării, Parlamentul a ignorat starea de drept, astfel cum a fost descrisă în jurisprudența Curții Constituționale, și a procedat la reexaminarea legii neconstituționale. Procedura constituțională care trebuia aplicată era încetarea de drept a procesului legislativ. Întrucât nu a procedat astfel, legea adoptată este neconstituțională în ansamblul său, încălcând prevederile art.147 alin.(4) din Constituție.

9. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a transmite punctele lor de vedere.

10. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis punctul său de vedere înregistrat la Curtea Constituțională cu nr.9940 din 28 noiembrie 2018, prin care apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

11. Se arată, în esență, că drept urmare a Deciziei Curții Constituționale nr.453 din 4 iulie 2018, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost trimisă spre reexaminare la Senat la data de 17 iulie 2018 și adoptată la data de 29 octombrie 2018. La data de 31 octombrie 2018, legea a fost prezentată în Biroul permanent al Camerei Deputaților și adoptată în ședința din 14 noiembrie 2018 cu următorul vot: 176-pentru, 93-contra, 1-abținere. La data de 19 noiembrie 2018, această lege a fost depusă la Secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare a Curții Constituționale.

12. Se apreciază că susținerea autorilor nu este întemeiată, întrucât, având în vedere prevederile art.147 din Constituție și Decizia Curții Constituționale nr.453 din 4 iulie 2018, Parlamentul a reexaminat legea în cauză, respectând cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul deciziei menționate. Ca urmare, legea criticată este constituțională, iar sesizarea formulată este neîntemeiată.

13. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au transmis Curții Constituționale punctele lor de vedere.

14. La termenul de judecată stabilit pentru data de 19 decembrie 2018, Curtea a amânat dezbaterile pentru 16 ianuarie 2019, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

15. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, art.10, art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

16. Astfel, sesizarea a fost formulată de un număr de 60 de deputați, tabelul cu semnăturile acestora, în original, fiind atașat actului de sesizare a Curții Constituționale. Obiectul sesizării se încadrează în competența Curții delimitată de textele mai sus menționate, acesta vizând Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, lege adoptată de Parlament, și nepromulgată. În ceea ce privește termenul de sesizare, se constată că, potrivit fișei legislative, legea criticată a fost adoptată în data de 14 noiembrie 2018. Pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii, aceasta a fost depusă la Secretarul general al Camerei Deputaților la data de 19 noiembrie 2018, iar la data de 20 noiembrie 2018 a fost depusă la Secretarul general al Senatului. La data de 24 noiembrie 2018 legea a fost trimisă la promulgare. Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 22 noiembrie 2018, așadar în cadrul termenului legal, conform distincțiilor stabilite de Curtea Constituțională în acest sens (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.223 din 13 martie 2018, par.70).

17. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, criticată exclusiv sub aspectul procedurii de adoptare, așadar al constituționalității extrinseci.

18. **Prevederile constituționale invocate** în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cuprinse în art.147 alin.(4), care consacră efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, de la data publicării în Monitorul Oficial al României. Se susține, în esență, că legea ce formează obiectul sesizării a fost adoptată cu nerespectarea Deciziei nr. 561 din 18 septembrie 2018, prin care Curtea a admis obiecția de neconstituționalitate și a constatat că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a

măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal este neconstituțională, în ansamblul ei.

19. **Analizând criticile de neconstituționalitate formulate**, Curtea constată că acestea se bazează pe interpretarea dată în jurisprudența sa dispozițiilor art.147 (4) din Constituție, într-un context specific, și anume al reexaminării unei legi în privința căreia Curtea a pronunțat două decizii în control *a priori*. Prima dintre acestea, în ordinea cronologică, a vizat constatarea neconstituționalității unor dispoziții ale legii, iar cea de-a doua a vizat constatarea neconstituționalității legii în ansamblul său. Ca urmare, Curtea urmează să stabilească, pe baza examinării parcursului legislativ al actului normativ criticat, dacă în situația particulară relevată în prezenta obiecție de neconstituționalitate au fost respectate prevederile constituționale invocate.

20. Examinând **parcursul legislativ al actului normativ criticat**, Curtea constată că Proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr.254/2013 a fost înregistrat la Senat, în calitate de Cameră de reflecție, la data de 4 septembrie 2017 (L271). La data de 4 decembrie 2017 a fost adoptat de Senat ca urmare a depășirii termenului de adoptare, potrivit art.75 alin.(2) teza a treia din Constituția României. La data de 7 decembrie 2017, proiectul adoptat de Senat a fost înregistrat la Camera Deputaților (PL-x nr.553/2017), fiind adoptat de Camera Deputaților în data de 6 iunie 2018. La data de 16 iunie 2018, legea a fost trimisă Președintelui României, pentru promulgare.

21. În data de 11 iunie 2018, Curtea Constituțională a fost sesizată cu obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului unic pct. 2-5 și pct. 10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, obiecție formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite. Prin **Decizia nr.453 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 617 din 18 iulie 2018, Curtea a admis obiecția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile articolului unic pct. 2-5 și pct.**

10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt neconstituționale.

22. În aceeași dată la care s-a pronunțat decizia menționată, respectiv 4 iulie 2018, a fost înregistrată la Curtea Constituțională obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în ansamblul său. Este vorba despre aceeași formă a legii, asupra căreia Curtea se pronunțase prin Decizia nr.453 din 4 iulie 2018, în raport cu criticile punctuale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție. **Prin Decizia nr.561 din 18 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.922 din 1 noiembrie 2018, Curtea a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și a constatat că legea criticată este neconstituțională, în ansamblul ei.**

23. În intervalul de timp până la pronunțarea și, respectiv, publicarea Deciziei Curții Constituționale nr.561 din 18 septembrie 2018, Senatul a declanșat, în data de 17 iulie 2018, procedura de reexaminare a legii pentru punerea în acord cu Decizia nr.453 din 4 iulie 2018 a Curții Constituționale, legea reexaminată fiind adoptată în data de 29 octombrie 2018 (așadar după data pronunțării și înainte de data publicării Deciziei nr.561 din 18 septembrie 2018, prin care se constatare neconstituționalitatea legii, în ansamblul său, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.922 din 1 noiembrie 2018).

24. În data de 31 octombrie 2018, legea a fost prezentată în Biroul permanent al Camerei Deputaților, a fost trimisă pentru raport la Comisia juridică, de disciplină și imunități, în data de 13 noiembrie s-a primit raportul (9 amendamente admise, 9 amendamente respinse), iar la data de 14 noiembrie 2018 a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională (așadar după data pronunțării și publicării Deciziei nr.561 din 18 septembrie 2018 în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr.922 din 1 noiembrie 2018). În data de 24 noiembrie 2018, legea a fost trimisă Președintelui României, în vederea promulgării.

25. **Referitor la efectele deciziilor Curții Constituționale**, alin.(4) al art.147, invocat de autorii sesizării, prevede că *"De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor."* Același articol din Constituție stabilește însă, într-un alineat distinct, efectul specific al deciziilor Curții Constituționale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate al legilor înainte de promulgare. Astfel, potrivit alin.(2) al art.147 din Constituție, *"În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale"*.

26. Interpretând dispozițiile art.147 alin.(2) din Constituție, Curtea a distins în privința efectelor pe care le produce decizia sa de constatare a neconstituționalității unor dispoziții din lege înainte de promulgare și decizia de constatare a neconstituționalității legii în ansamblul său. Cu referire la cea de-a doua situație menționată, Curtea a statuat, de principiu, că pronunțarea unei astfel de decizii are un efect definitiv cu privire la acel act normativ, consecința fiind încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări.

27. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale în această materie, reexaminarea, așa cum este menționată în cuprinsul art.147 alin. (2) din Constituție, vizează punerea de acord cu decizia Curții a acelor dispoziții constatate neconstituționale, dintr-o lege nepromulgată încă. Așadar, procedura reexaminării nu poate fi aplicată, de principiu, când în discuție este un act normativ declarat neconstituțional în ansamblul său. În acest caz legiuitorul nu poate acoperi viciul de neconstituționalitate constatat prin respectiva decizie de admitere prin procedura reexaminării, urmând a constata încetarea procesului legislativ, la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I, fără a fi necesară declanșarea unei proceduri parlamentare distincte în acest sens. Aceasta deoarece însăși decizia Curții reprezintă, prin raportare la art.147 alin.(4) din

Constituție, temeiul pentru încetarea de drept a respectivului demers legislativ. Mai departe, este opțiunea legiuitorului dacă decide să mai legifereze în respectiva materie sau nu, iar dacă își menține voința de reglementare, atunci trebuie să o facă *ab initio*, în cadrul unui nou proces legislativ, cu parcurgerea tuturor etapelor sale specifice: înregistrarea unei inițiative legislative, însoțită de expunerea de motive, solicitarea și obținerea avizelor necesare, procedura întocmirii rapoartelor în comisiile de specialitate ale fiecărei Camere, dezbaterile și votul din fiecare Cameră, potrivit competenței stabilite de art. 75 din Constituție. Aceasta în considerarea prevederilor art.61 alin. (1) din Constituție, care stabilesc că "*Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării*", iar "*competența de legiferare a acestuia cu privire la un anumit domeniu nu poate fi limitată dacă legea astfel adoptată respectă exigențele Legii fundamentale. Prin urmare, opțiunea legiuitorului de a legifera în materia în care Curtea Constituțională a admis o sesizare de neconstituționalitate cu privire la o lege în ansamblul său presupune parcurgerea tuturor fazelor procesului legislativ prevăzut de Constituție și de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.*" (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 308 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 309 din 9 mai 2012, Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, sau Decizia 619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 4 ianuarie 2017).

28. Interpretarea dată textelor constituționale de către Curtea Constituțională este general obligatorie, în temeiul art.147 alin.(4) din Constituție. În această privință, Curtea a statuat în mod constant că forța obligatorie care însoțește actele jurisdicționale ale Curții - deci și deciziile - se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină aceasta (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 727 din 9 iulie 2012,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iulie 2012, Decizia nr. 1.039 din 5 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 61 din 29 ianuarie 2013).

29. Aplicând considerentele de principiu care circumstanțiază efectele deciziilor Curții Constituționale pronunțate în exercitarea controlului de constituționalitate al legii înainte de promulgare la situația care rezultă din parcursul legislativ al legii examinate, Curtea reține că, în cauză, a fost declanșată procedura reexaminării legii în baza primei decizii pe care a pronunțat-o cu privire la această lege, adică Decizia nr.453 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 617 din 18 iulie 2018, prin care Curtea a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, și a constatat că dispozițiile articolului unic pct. 2-5 și pct. 10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt neconstituționale. Dovadă în acest sens este Raportul comun asupra Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare întocmit de Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări (XIX/142/2018) și de Comisia pentru constituționalitate (nr.LXVIII/1220/2018) din Senat, care specifică expres, în titlu, faptul că este întocmit ”ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr.453/2018”. Tot astfel este și Adresa nr.L271/2017 din 29 octombrie 2018, prin care s-a comunicat Camerei Deputaților că Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare ”reexaminată ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr.453/2018”, a fost adoptată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată, Camera Deputaților urmând să se pronunțe în calitate de Cameră decizională. Și în această din urmă Cameră, Raportul Comisiei juridice, de disciplină și imunități trimite tot la Decizia Curții Constituționale nr.453 din 4 iulie 2018. În același sens este, de altfel, și punctul de vedere transmis în dosarul Curții

Constituționale, în care se menționează punerea în acord a legii criticate cu Decizia nr.453 din 4 iulie 2018.

30. Procedura reexaminării a fost continuată în Parlament în pofida faptului că, pe parcursul său, mai precis între momentul adoptării de către Senat a formei reexamineate, și cel al adoptării de către Camera Deputaților, Curtea Constituțională a pronunțat o nouă decizie prin care a constatat neconstituționalitatea aceleiași legi, în ansamblul său, în forma anterioară reexaminării, și anume Decizia nr.561 din 18 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.922 din 1 noiembrie 2018. Prin această din urmă decizie, Curtea Constituțională a constatat ”existența unei configurații semnificativ diferite între forma legii criticate adoptate de Senat și forma adoptată de Camera Deputaților. Modificările și completările pe care Camera Deputaților le-a adus propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată nu se raportează la materia avută în vedere de aceasta din urmă și deturneză concepția de ansamblu a acesteia, prin stabilirea unor soluții legislative diferite, ce se referă la alte instituții din materia executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, iar nu la cea avută în vedere inițial.” (par.52) Ca urmare, ”ținând cont de faptul că forma adoptată de Camera Deputaților modifică substanțial obiectul de reglementare și configurația legii adoptate în Camera de reflecție”, Curtea a constatat că au fost încălcate dispozițiile art. 75 din Constituție, referitoare la principiul bicameralismului (par.53)

31. Curtea observă și faptul că sesizarea care a determinat pronunțarea deciziei prin care a constatat neconstituționalitatea legii în ansamblul său s-a făcut de către Președintele României la data de 4 iulie 2018, adică în aceeași zi în care Curtea a pronunțat Decizia nr.453, în baza căreia s-a declanșat procedura de reexaminare. Așadar, înainte de a se proceda la declanșarea procedurii de reexaminare, era cunoscut faptul că în legătură cu această lege se formulase o nouă sesizare la Curtea Constituțională, după cum se cunoștea, la momentul la care legea reexaminată și-a continuat parcursul în Camera decizională (29 octombrie 2018) și a fost adoptată (14 noiembrie 2018), că instanța constituțională pronunțase o decizie prin care

constatase neconstituționalitatea legii în ansamblul său (pronunțare-18 septembrie 2018, publicare-1 noiembrie 2018), cu consecințele, din punctul de vedere al efectelor, consemnate în considerentele deciziilor prin care a statuat în sensul distincției mai sus menționate. Or, Raportul Comisiei juridice, de disciplină și imunități din Camera Deputaților (Camera decizională), din data de 13 noiembrie 2018, se referă exclusiv la Decizia Curții Constituționale nr.453 din 4 iulie 2018.

32. Contrar textelor constituționale de referință, așa cum au fost interpretate în jurisprudența în materie a Curții, Parlamentul a procedat la finalizarea procedurii de reexaminare a legii, fără a constata încetarea efectivă a procesului legislativ propriu legii examinate prin Decizia nr. 561 din 18 septembrie 2018, cu opțiunea de a iniția ulterior o nouă procedură de legiferare, dar cu respectarea considerentelor din decizie. Legea supusă controlului de constituționalitate nu este, în realitate, un alt act normativ, adoptat în urma parcurgerii propriului proces legislativ, distinct de cel anterior, ci reprezintă aceeași lege examinată cu prilejul pronunțării celor două decizii ale Curții Constituționale, singura diferență de fond fiind adusă cu prilejul reexaminării acesteia, și cu privire la care Curtea nu a fost investită pentru a se pronunța în această cauză.

33. Având în vedere toate aceste argumente, Curtea constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal este neconstituțională, în ansamblul său, fiind contrară prevederilor art. 147 alin.(2) și (4) din Legea fundamentală, cu referire la Decizia nr. 561 din 18 septembrie 2018 a Curții Constituționale.

34. Efectul juridic al prezentei decizii este circumscris art.147 alin. (4) din Legea fundamentală și jurisprudenței Curții în materie, astfel că Parlamentului îi revine în continuare obligația de a constata încetarea de drept a procesului legislativ, ca urmare a constatării neconstituționalității legii, în integralitatea sa, iar, în ipoteza inițierii unui nou demers legislativ cu privire la același domeniu de reglementare, de

a se conforma celor statuate atât prin decizia de față, cât și prin Decizia nr. 561 din 18 septembrie 2018.

36. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 60 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal este neconstituțională, în ansamblul său.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 16 ianuarie 2019.

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE,

Prof.univ.dr. Valer Dorneanu

PRIM-MAGISTRAT-ASISTENT,

Marjeta Safta

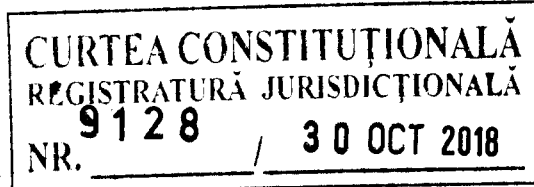
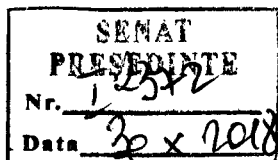

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

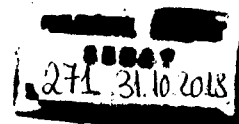
Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România
Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.1036A/2018

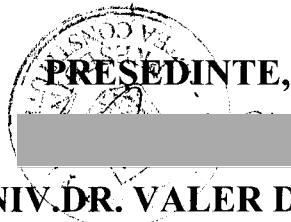

Domnului

CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU
PREȘEDINTELE SENATULUI

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia Curții Constituționale nr.561 din 18 septembrie 2018, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României, și a constatat că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal este neconstituțională, în ansamblul ei.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

PROF.UNIV.DR. VALER DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.1036A/2018

DECIZIA nr.561
din 18 septembrie 2018

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Daniela Ramona Marițiu	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, obiecție formulată de Președintele României, în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și al art.11 alin.(1) lit.A.a) și art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr.CP1/1120 din 4 iulie 2018, Președintele României a transmis Curții Constituționale sesizarea referitoare la neconstituționalitatea dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, sesizare care a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.5309 din 4 iulie 2018 și

constituie obiectul Dosarului nr.1036A/2018. La sesizare a fost anexat, în copie, un exemplar al legii.

3. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, autorul susține că dispozițiile pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt contrare Constituției, formulând atât critici extrinseci, cât și intrinseci de neconstituționalitate.

4. Referitor la critica extrinsecă de neconstituționalitate, Președintele României susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal încalcă prevederile art.61 și art.75 din Constituție. Astfel, invocând cele statuate de instanța de contencios constituțional în Decizia nr.710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.358 din 28 mai 2009, Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.336 din 30 aprilie 2008, Decizia nr.413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010, Decizia nr.1533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.905 din 20 decembrie 2011, Președintele României susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost adoptată cu nerespectarea cerințelor constituționale ce consacră principiul bicameralismului, potrivit căruia dezbateră parlamentară a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului.

5. Arată că, în contextul pronunțării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a trei hotărâri împotriva României, a fost elaborată propunerea legislativă, scopul avut în vedere de către inițiatori fiind acela de a fi consacrat „dreptul persoanei private de libertate de a participa la funeraliile unui membru de familie și stabilirea unei proceduri efective/eficiente pentru exercitarea acestui drept”. Procedura menționată

urma să se aplice deopotrivă persoanelor arestate preventiv și celor condamnate definitiv.

6. Pornind de la aceste elemente, Președintele României arată că, în cazul legii deduse controlului de constituționalitate, în cadrul dezbaterilor din Camera Deputaților au fost modificate și adoptate o serie de reglementări esențiale, cu privire la modul de executare a pedepselor privative de libertate, intervenții legislative ce nu au făcut deloc obiectul analizei primei Camere competente. Astfel, în ședința din data de 4 decembrie 2017, în calitate de primă Cameră sesizată, Senatul a adoptat Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.245/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, prin care au fost modificate doar prevederile art.68 alin.(7), art.80¹, art.99, art.100 alin.(1), art.110 alin.(1¹) și alin.(1²), art.162 alin.(1¹) și art.171 din Legea nr.254/2013, cu referire strict la dreptul persoanei condamnate ori arestate preventiv de a participa la funeraliile unei rude apropiate.

7. Pe de altă parte, în forma adoptată în ședința din data de 6 iunie 2018, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a intervenit și asupra: art.9 cu privire la calitatea în care participă judecătorul de supravegherea privării de libertate la ședințele comisiei pentru liberare condiționată, art.36 alin.(1), art.37 alin.(1), art.38 alin.(1) privind criteriile de stabilire a regimului inițial de executare a pedepselor privative de libertate (regim închis, regim semideschis, regim deschis), art.38¹ privind reglementarea regimului „detenției la domiciliu”, art.39 alin.(16) și alin.(17), art.97 privind procedura de judecare a contestației formulate de către persoana privată de libertate împotriva hotărârii prin care este individualizat regimul de executare a pedepsei aplicate, art.96 alin.(1) lit.f) privind considerarea ca executate a zilelor de închisoare în baza unor lucrări științifice publicate, art.97 privind atribuțiile judecătorului de supravegherea privării de libertate de a dispune liberarea condiționată și modificări privind competența instanțelor de judecată.

8. Având în vedere aceste aspecte, Președintele României apreciază că textul proiectului de lege a suferit în Camera decizională modificări substanțiale cu privire la

obiectul de reglementare și configurație, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de legiuitor. Față de cele de mai sus, autorul sesizării apreciază că legea criticată a fost adoptată de Camera Deputaților cu încălcarea principiului bicameralismului, întrucât, pe de-o parte, forma adoptată de Camera Decizională relevă existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, aceasta se abate de la obiectivele urmărite de inițiatorii propunerii legislative și respectate de prima Cameră sesizată, fapt ce determină neconstituționalitatea acesteia prin raportare la dispozițiile art.61 alin.(2) coroborate cu cele ale art.75 din Legea fundamentală.

9. Referitor la dispozițiile articolului unic pct.6 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013, Președintele României apreciază că acesta încalcă dispozițiile art.24 alin.(2) din Constituție, pe cele ale art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și pe cele ale art.41, art.47 și art.48 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene. Autorul sesizării arată că, în forma în vigoare, art.39 alin.(16) al Legii nr.254/2013 dispune în sensul că persoana condamnată este adusă la judecată doar la solicitarea instanței, în acest caz fiind audiată. Conform intervenției legislative adoptate prin legea criticată, regula este că judecarea contestației formulate de către persoana condamnată împotriva încheierii judecătorului de supraveghere, prin care îi este respinsă plângerea împotriva deciziei comisiei de individualizare a regimurilor de executare, se face în prezența persoanei condamnate. Cu titlu de excepție, judecata poate avea loc și în lipsa persoanei condamnate, dacă aceasta renunță în scris la prezența sa.

10. Deși, în acest din urmă caz, persoana condamnată poate fi adusă la judecată, la solicitarea instanței, noua reglementare nu mai prevede obligativitatea audierii persoanei condamnate. Autorul sesizării apreciază că această reglementare este de natură a aduce atingere dreptului efectiv la apărare; aceasta în condițiile în care dreptul de a fi ascultat garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și exprima în mod efectiv și util punctul de vedere în cursul procedurii specifice reglementate de art.39 din lege. Or, audierea persoanei private de libertate, atunci când aceasta nu renunță la prezența sa

în fața instanței, impune nu doar să ia act de prezența sa fizică în sala de judecată, ci să se procedeze la ascultarea sa efectivă, ca o măsură concretă de realizare a dreptului la apărare. Posibilitatea instanței de judecată de a nu asculta persoana condamnată încalcă și principiul egalității armelor, ca element fundamental al unui proces echitabil, legea reglementând doar posibilitatea reprezentantului administrației locului de deținere de a pune concluzii, atunci când este prezent.

11. În ceea ce privește articolul unic pct.1 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013, Președintele României susține că acesta încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție sub aspectul clarității, preciziei și previzibilității. Se arată că, potrivit acestei reglementări, judecătorul de supraveghere a privării de libertate participă la ședințele comisiei de liberare condiționată, fiind înlăturată calitatea sa de președinte al acestei comisii. Mai mult, potrivit art.97 alin.(2), dispoziții modificate prin legea criticată, judecătorul de supraveghere a privării de libertate nu mai este enumerat printre persoanele care alcătuiesc comisia pentru liberare condiționată. Astfel, din coroborarea celor două dispoziții rezultă că reglementarea criticată este imprecisă, nefiind clar care este rolul judecătorului de supraveghere a privării de libertate. În acest sens, pe de o parte, nu este clară calitatea în care judecătorul de supraveghere a privării de libertate participă la ședințele comisiei de liberare condiționată, de vreme ce textul indicat nu îi recunoaște calitatea de membru al acestei comisii. Pe de altă parte, nu este clar de ce ar participa judecătorul de supraveghere a privării de libertate la ședințele comisiei de liberare condiționată, pentru ca, ulterior, să se pronunțe prin încheiere asupra liberării condiționate a unei persoane private de libertate.

12. În continuare, invocă jurisprudența Curții Constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, reflectată în Decizia nr.405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.517 din 8 iulie 2016, par.52, Decizia nr.183 din 2 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.381 din 22 mai 2014, par.23 și Decizia nr.390 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.532 din 17 iulie 2014, par.32.

13. Referitor la dispozițiile articolului unic pct.8 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013, Președintele României apreciază că norma este neclară și, deci, contravine dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție în componenta sa privind calitatea legii. Astfel, deși, în vederea corelării cu noua soluție legislativă, art.99 alin.(1) lit.e) din Legea nr.254/2013 este abrogat prin articolul unic pct.11 din legea criticată, dispozițiile art.99 alin.(5) referitoare la procedura acordării învoirilor pentru acest motiv rămân în vigoare.

14. În continuare, Președintele României susține că articolul unic pct.10 din legea criticată, care modifică alin.(1), (2), (10), (11) și (13) ale art.97 din Legea nr.254/2013, este lipsit de claritate, inducând confuzie în interpretarea și, ulterior, în eventuala sa aplicare, întrucât, din modul de redactare nu rezultă dacă judecătorul de supraveghere poate fi sesizat atât de către comisia pentru liberare condiționată, prin propunere, cât și de către persoana condamnată, prin cerere. În lipsa conjuncției „sau” între cele două modalități de sesizare menționate, se poate înțelege că propunerea comisiei pentru liberare condiționată se formulează numai la cererea persoanei condamnate. Lipsa de rigoare în formularea textului menționat creează contradicții și în raport cu art.587 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit căruia „liberarea condiționată se dispune, la cererea sau la propunerea făcută potrivit dispozițiilor legii privind executarea pedepselor, de către judecătoria în a cărei circumscripție se află locul de deținere”.

15. În ceea ce privește excluderea judecătorului de supraveghere din componența comisiei pentru liberare condiționată, autorul sesizării arată că această opțiune a legiuitorului apare ca fiind justificată în condițiile în care, prin modificările preconizate, se intenționează stabilirea în sarcina acestuia a atribuției de soluționare a propunerilor de liberare condiționată. Cu toate acestea, modificarea operată este în vădită contradicție cu art.587 din Codul de procedură penală, care stabilește competența de a dispune asupra propunerii sau cererii de liberare condiționată în competența judecătoriei, nu a judecătorului de supraveghere, acest fapt fiind de natură să contravină art.1 alin.(5) din Constituție.

16. În continuare, se arată că modificarea competenței de soluționare a cererilor de liberare condiționată, modificare operată cu referire la dispozițiile art.97 alin.(10) și alin.(11) din Legea nr.254/2013, nu este coroborată cu textele în vigoare din Codul de procedură penală, respectiv art.587, care au fost menținute și care stabilesc alte reguli de competență. Astfel, textul stabilește competența exclusivă a comisiei pentru liberare condiționată în stabilirea termenelor pentru reexaminarea situației persoanelor private de libertate, judecătorul de supraveghere a privării de libertate neavând niciun rol în stabilirea ori cenzurarea noilor termene de reexaminare. Se constată, astfel, că, prin modificările preconizate, este reglementată posibilitatea contestării la instanța de judecată doar a încheierii de respingere a liberării condiționate.

17. Potrivit art.9 alin.(3) din Legea nr.254/2013, atribuțiile administrativ-jurisdicționale ale judecătorului de supraveghere a privării de libertate se exercită în cadrul procedurilor speciale prevăzute în lege și se finalizează printr-un act administrativ-jurisdicțional, denumit încheiere. Încheierea judecătorului de supraveghere a privării de libertate care poartă asupra liberării condiționate [potrivit dispozițiilor art.97 alin.(1)] poate fi atacată la judecătoria doar în cazul în care se dispune respingerea liberării condiționate [art.97 alin.(11) teza ultimă]. Or, limitarea dreptului de a contesta încheierea judecătorului de supraveghere doar în această situație este de natură să încalce dispozițiile art.21 alin.(1) și alin.(2) din Constituție, întrucât limitează dreptul persoanei private de libertate de a se adresa instanței și în ipoteza pronunțării altor soluții, precum și dreptul administrației locului de deținere de a ataca o eventuală soluție de admitere a cererii de liberare condiționată, dispusă cu încălcarea dispozițiilor legale.

18. În continuare, Președintele României apreciază că modificările aduse prin articolul unic pct.13 din legea criticată sunt lipsite de previzibilitate, întrucât nu se precizează, în cazul persoanelor arestate preventiv, care este autoritatea care efectuează verificarea veridicității motivelor invocate, cine acordă permisiunea pentru părăsirea locului de reținere ori arest preventiv, cum și de către cine se realizează paza persoanelor arestate preventiv, pe durata învoirii. Prin folosirea de către legiuitor a sintagmei

„aceleași condiții ca și persoanele condamnate” s-ar putea interpreta că verificările și paza ar trebui să fie efectuate de către conducerea penitenciarului, în condițiile în care persoana care solicită învoirea se află într-un centru de reținere și arest preventiv, dar care funcționează în subordinea unui Inspectorat județean de poliție. De asemenea, se arată că în cazul persoanelor arestate preventiv „incinerarea” rudei nu se regăsește printre motivele pentru care se poate formula o cerere de învoire.

19. În ceea ce privește dispozițiile articolului unic pct.14 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013, Președintele României apreciază că această reglementare este lipsită de previzibilitate, întrucât, pentru persoanele internate într-un centru educativ, nu este precizată autoritatea ce poate efectua verificarea veridicității motivelor invocate, autoritatea care acordă permisiunea pentru părăsirea centrului, cum și de către cine se realizează paza persoanelor învoite. Prin trimiterea realizată de către legiuitor la „aceleași condiții ca și persoanele condamnate” s-ar putea interpreta că verificările și paza ar trebui să fie efectuate de către conducerea penitenciarului, însă tocmai această trimitere este de natură să facă norma neclară deoarece persoana care solicită învoirea se află într-un centru educativ.

20. De asemenea, Președintele României susține că articolul unic pct.2, 3, 4 și 5 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 este contrar prevederilor art.1 alin.(5) coroborate cu cele ale art.147 alin.(4) din Constituție. Astfel, autorul sesizării învederează că sintagma „cu violență”/„fără violență” este lipsită de claritate și previzibilitate. Arată că, în par.63 din Decizia nr.356/2018, cu privire la infracțiunile comise cu violență, Curtea Constituțională a reținut că: «(...) această categorie de infracțiuni este vag circumscrisă, astfel că, în procesul de aplicare a legii, va fi dificil de identificat în mod riguros care infracțiune cade sub incidența interdicției aplicării măsurilor alternative. Mai mult, așa cum arată unul dintre autorii sesizării, respectiv Înalta Curte de Casație de Justiție, în cazul tuturor infracțiunilor în conținutul cărora săvârșirea prin violență reprezintă o modalitate alternativă, din textul de lege „nu rezultă cu claritate dacă numai săvârșirea în concret în modalitatea exercitării violențelor se include în sfera excepțiilor de la aplicarea măsurilor sau dacă, pentru includerea în

sfera excepțiilor, este suficient ca norma de incriminare reținută în încadrarea juridică să prevadă, ca modalitate alternativă, exercitarea violențelor”.» Față de jurisprudența instanței de contencios constituțional, autorul sesizării apreciază că sintagma „cu violență”/„fără violență” reprezintă o terminologie neclară și lipsită de previzibilitate, fiind contrară dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție. Totodată, prin faptul că perpetuează o soluție legislativă a cărei neconstituționalitate a fost anterior constatată, prevederile articolului unic pct.2, 3, 4 și 5 din legea criticată încalcă și dispozițiile art.147 alin.(4) din Constituție.

21. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

22. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis punctul său de vedere prin Adresa cu nr.2/7804 din 3 septembrie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.7642 din 3 septembrie 2018, apreciind că, din examinarea considerentelor sesizării de neconstituționalitate prin raportare la dispozițiile constituționale invocate, aceasta este neîntemeiată.

23. În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea principiului bicameralismului, Președintele Camerei Deputaților, invocând jurisprudența Curții Constituționale în materie, apreciază că aceasta este neîntemeiată întrucât nu sunt îndeplinite cumulativ cele două condiții esențiale statuate de Curtea Constituțională, respectiv: existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și existența unei configurații deosebite, semnificativ diferite, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Așadar, apreciază că legea criticată a fost adoptată cu respectarea prevederilor art.61 și art.75 din Constituție.

24. Cu privire la pretinsa încălcare a dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, Președintele Camerei Deputaților apreciază că dispozițiile articolului unic pct.1, 8, și 13 din legea dedusă controlului de constituționalitate răspund cerințelor de claritate și

previzibilitate. Dispozițiile criticate sunt clare, întrucât în conținutul lor nu se regăsesc pasaje obscure sau soluții normative contradictorii, sunt precise, fiind redactate într-un stil specific normativ dispozitiv, care prezintă norma instituită fără explicații sau justificări. Conceptele și noțiunile utilizate sunt configurate în concordanță cu dreptul pozitiv, iar stabilitatea soluțiilor normative este departe de a fi ambiguă, acestea fiind redate previzibil și univoc, cu respectarea prevederilor Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

25. În continuare, invocă Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în *Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.420 din 23 iunie 2010. Întinderea noțiunii de previzibilitate depinde însă, într-o largă măsură, de conținutul textului respectiv, de domeniul la care se referă, ca și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Asemenea consecințe nu au nevoie să fie previzibile cu o certitudine absolută. O atare certitudine, oricât de dorită ar fi, este imposibil de realizat și, mai mult, poate da naștere la o rigiditate excesivă a reglementării. De asemenea, invocă Decizia Curții Constituționale nr.22 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.160 din 2 martie 2016.

26. Cu privire la pretinsa încălcare a dispozițiilor art.24 alin.(2) din Constituție, Președintele Camerei Deputaților apreciază că nici aceasta nu poate fi reținută. Astfel, în ceea ce privește audierea persoanei condamnate, Președintele Camerei Deputaților susține că se aplică regulile de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor art.17 din legea supusă controlului de constituționalitate, text care prevede expres că „asistența juridică este obligatorie”. Dreptul persoanei condamnate de a fi prezentă la judecata contestației și, implicit, de a fi audiată, nu este un drept garantat sau ocrotit de Legea fundamentală ori de alte dispoziții internaționale, deoarece inexistența lui nu este de natură a afecta în vreun fel dreptul la apărare al acestuia, astfel că, derogarea de la instituirea obligativității prezenței persoanei condamnate în fața instanței de judecată se constituie în norme de procedură de natură să o protejeze prin asigurarea celerității judecății.

27. De asemenea, apreciază că dispozițiile articolului unic pct.1, 6, 8, 13, 14 din legea criticată întrunesc exigențele constituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(5), art. 24 alin. (2) din Constituție, legea fiind adoptată cu respectarea prevederilor art.61 și ale art.75 din Legea fundamentală. Totodată, cu privire la constituționalitatea dispozițiilor articolului unic pct.2-5 și pct.10 din legea criticată, Președintele Camerei Deputaților arată că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat prin Decizia nr.453 din 4 iulie 2018.

28. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au transmis punctele lor de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Camerei Deputaților, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

29. Actul de sesizare are ca obiect al criticilor de neconstituționalitate Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

30. Autorul sesizării susține că dispozițiile legii criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(5) în componenta sa referitoare la calitatea legii, art.21 alin.(1) și alin.(2) referitor la accesul liber la justiție, art.24 alin.(2) potrivit căruia în tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu, art.61 referitor la rolul și structura Parlamentului, art.75 referitor la sesizarea Camerelor și art.147 alin.(4) referitor la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale. De asemenea, sunt invocate prevederile art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și pe cele ale art.41, art.47 și art.48 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene.

31. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la **verificarea admisibilității acesteia**. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art.146 lit.a) din Constituție și la art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.*” Astfel, se constată că actul supus controlului de constituționalitate este o lege adoptată de Parlamentul României, și, încă, nepromulgată, sesizarea fiind formulată de Președintele României, subiect de drept care întrunește, potrivit dispozițiilor constituționale și legale, calitatea de titular al sesizării Curții Constituționale cu obiecții de neconstituționalitate.

32. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată și prin raportare la art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia „*În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile*”. Cu privire la acest aspect, se constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost adoptată, în procedură normală, de Camera Deputaților, Cameră decizională, în data de 6 iunie 2018 și a fost depusă la Secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare cu privire la neconstituționalitatea legii, în data de 11 iunie 2018, și trimisă spre promulgare în data de 16 iunie 2018. La data de 4 iulie 2018, Președintele României a sesizat Curtea Constituțională în vederea exercitării controlului de constituționalitate *a priori*, deci în interiorul termenului de 20 de zile prevăzut în art.77 alin.(1) din Constituție.

33. Prin urmare, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.1, art.10, art.15, art.16 și art.18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

34. Analizând criticile de neconstituționalitate extrinseci referitoare la încălcarea principiului bicameralismului, Curtea constată că, în jurisprudența sa, a stabilit **două criterii esențiale** pentru a se determina cazurile în care, prin procedura legislativă, se încalcă principiul bicameralismului, și anume: pe de o parte, *existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate* de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, *existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate* de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.358 din data de 28 mai 2009, Decizia nr.413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010, Decizia nr.1533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.905 din 20 decembrie 2011, Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.161 din 3 martie 2017, paragraful 29, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 13 aprilie 2017, paragraful 54 sau Decizia nr.377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.586 din 21 iulie 2017, paragraful 44).

35. Stabilind limitele principiului bicameralismului, Curtea a apreciat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate, în sensul că aceasta ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului sau propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce are drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu va avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea

adoptată de Camera de reflecție, ci doar posibilitatea de a o aproba sau de a o respinge. Sub aceste aspecte este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, paragraful 55).

36. Astfel, bicameralismul nu înseamnă, însă, ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/prounerii legislative. A nega posibilitatea Camerei decizionale de a se îndepărta de la forma votată în Camera de reflecție ar însemna limitarea rolului său constituțional, iar caracterul decizional atașat acesteia devine iluzoriu. S-ar ajunge la un veritabil mimetism, în sensul că cea de-a doua Cameră se va identifica, în ceea ce privește activitatea sa legislativă, cu prima Cameră, neputându-se îndepărta în niciun fel de la soluțiile legislative pentru care a optat prima Cameră, ceea ce este contrar, până la urmă, chiar ideii de bicameralism. Prin urmare, nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului, atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se referă la aspectele principiale pe care le-a avut în vedere propunerea/proiectul de lege în forma sa însușită de Camera de reflecție. În acest sens, modificările aduse formei adoptate de Camera de reflecție trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia, și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare, care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.134 din 21 februarie 2017, paragrafele 37 și 38, sau Decizia nr.377 din 31 mai 2017, paragraful 45).

37. Curtea a stabilit că art.75 alin.(3) din Constituție, folosind sintagma „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Curtea a subliniat că, în acest caz, Camera decizională nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr.624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.937 din 22 noiembrie 2016, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, paragraful 56, sau Decizia nr.377 din 31 mai 2017, paragraful 46).

38. Plecând de la aceste premise, Curtea, examinând procesul legislativ de adoptare a legii criticate, observă că propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost inițiată de un număr de 32 de deputați și senatori și înregistrată la data de 9 mai 2017 la Senat, pentru dezbateră. Potrivit expunerii de motive, scopul modificărilor legislative este acela al „consacrării dreptului persoanei private de libertate de a participa la funeraliile unui membru de familie și stabilirea unei proceduri efective/eficiente pentru exercitarea acestui drept”. Forma inițiatorilor cuprindea articolul unic pct.1)-7), prin care se modificau, completau sau abrogau dispoziții din Legea nr.254/2013, reglementarea referindu-se exclusiv la dreptul persoanelor private de libertate de a participa la înhumarea sau incinerarea unor membri ai familiei, precum și la procedura ce trebuie urmată în această situație.

39. Analizând forma adoptată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată, Curtea reține că aceasta aduce modificări art.68 din Legea nr.254/2013 și introduce art.80¹ în cuprinsul aceluiași act normativ. Acestea fac parte din Capitolul V al Titlului III din legea anterior menționată, capitol cu denumirea marginală „Drepturile persoanelor condamnate”. Prin forma adoptată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată, este abrogat art.99 alin.(1) lit.e) din Legea nr.254/2013 și modificat art.100

alin.(1) din același act normativ, ambele articole făcând parte din Capitolul IX al Titlului III din legea anterior menționată, capitol cu denumirea marginală „Recompense, abateri și sancțiuni disciplinare”. Modificarea are în vedere reglementarea participării persoanelor condamnate la înhumarea sau incinerarea unor membri ai familiei ca un drept distinct, de sine stătător; procedura ce trebuie urmată în această situație; eventualele sancțiuni ce intervin în cazul exercitării neconforme cu legea a acestui drept.

40. Totodată, prin forma adoptată de Senat se introduc două alineate noi la articolul 110 din Legea nr.254/2013, articol ce face parte din Capitolul I al Titlului IV, capitol cu denumirea marginală „Executarea măsurilor preventive privative de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă”. Se introduce un nou alineat la art.162 din Legea nr.254/2013, articol ce face parte din Capitolul V al Titlului V, capitol cu denumirea marginală „Drepturile și obligațiile persoanelor internate”.

41. De asemenea, se modifică art.171 din Legea nr.254/2013, articol ce face parte din Capitolul VIII al Titlului IV, capitol cu denumirea marginală „Recompensele, învoirea din motive umanitare, abaterile și sancțiunile disciplinare”. Completarea are în vedere conferirea dreptului de a participa la înhumarea sau incinerarea unor membri ai familiei și persoanelor care execută o măsură preventivă privativă de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă și persoanelor internate care execută măsuri educative privative de libertate.

42. *Astfel, Curtea constată că toate modificările, abrogările și completările Legii nr.254/2013 realizate prin adoptarea propunerii legislative de către Senat, în calitate de primă Cameră sesizată, se circumscriu materiei vizate de inițiatori, aceea a consacării dreptului persoanei private de libertate de a participa la funeraliile unui membru de familie și stabilirea unei proceduri efective/eficiente pentru exercitarea acestui drept.*

43. La data de 4 decembrie 2017, propunerea legislativă a fost adoptată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată, în condițiile art.75 alin.(2) teza a treia din Constituție. Această formă este identică cu forma propusă de către inițiatori. La data de 7 decembrie 2017, propunerea legislativă a fost înregistrată la Camera Deputaților

pentru dezbatere, iar la data de 6 iunie 2018 a fost adoptată de către Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Forma adoptată de Camera decizională cuprinde articolul unic pct.1-15.

44. În ceea ce privește forma adoptată de către Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, Curtea observă că, pe lângă modificările legislative ce privesc dreptul persoanelor private de libertate de a participa la înhumarea sau incinerarea unor membri ai familiei, precum și la procedura ce trebuie urmată în această situație, au mai fost realizate și alte intervenții legislative.

45. Astfel, Curtea constată că articolul unic punctul 1 din *forma adoptată de Camera Deputaților* se referă la *modificarea structurii comisiei pentru liberare condiționată și implicit a atribuțiilor judecătorului de supraveghere a privării de libertate*, prin modificarea art.9 alin.(2) lit.e) din Legea nr.254/2013, articol care face parte din Titlul II al legii anterior menționate cu denumirea marginală „Judecătorul de supraveghere a privării de libertate”.

46. Totodată, pct.2, 3 și 4 din forma adoptată de Camera Deputaților modifică dispozițiile referitoare la *regimurile de executare a pedepselor private de libertate – închis, semideschis, deschis* – în sensul modificării categoriilor de persoane condamnate cărora acestea li se aplică. Prin articolul unic pct.5 *se introduce un nou tip de regim de executare a pedepselor private de libertate – regimul detenției la domiciliu*. De asemenea, articolul unic pct.6 modifică dispozițiile alineatelor (16) și (17) ale articolului 39 din Legea nr.254/2013, dispoziții care *reglementează în materia contestației împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate*. Dispozițiile modificate și articolul nou introdus fac parte din Capitolul III al Titlului III, capitol cu denumirea marginală „Regimurile de executare a pedepselor private de libertate”.

47. De asemenea, forma legii adoptată de Camera Deputaților *modifică și instituția liberării condiționate*, în sensul schimbării părții din durata pedepsei care este considerată ca executată în cazul elaborării de lucrări științifice publicate sau invenții și inovații brevetate, pe de-o parte, și a unor elemente ce țin de procedura de acordare a liberării condiționate, pe de altă parte. Articolele modificate, art.96 alin.(1) lit.f) și art.97

alin.(1), (2), (10), (11) și (13) din Legea nr.254/2013, fac parte din Capitolul VIII al Titlului III, capitol cu denumirea marginală „Liberarea condiționată”.

48. Având în vedere aceste aspecte, Curtea reține că, în ceea ce privește Legea nr.254/2013, forma în vigoare, legiuitorul a optat pentru structurarea conținutului acesteia în titluri, capitole și articole. Potrivit art.56 alin.(2) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 21 aprilie 2010, „*titlurile, capitolele și secțiunile se denumesc prin exprimarea sintetică a reglementărilor pe care le cuprind*”. Astfel, din analiza denumirii marginale a capitolelor care conțin articolele care urmează să fie modificate, completate sau abrogate, precum și a conținutului concret pe care acestea îl au, Curtea observă că dispozițiile adoptate de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, excedează sferei de reglementare avută în vedere de inițiator și de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată.

49. Astfel, „judecătorul de supraveghere a privării de libertate”, „regimurile de executare a pedepselor privative de libertate” și „liberarea condiționată”, deși fac parte din același ansamblu legislativ – Legea nr.254/2013, sunt instituții diferite de cea care se referă la drepturile persoanei private de libertate, ce nu au fost avute în vedere spre a fi modificate, completate sau abrogate nici de inițiatorul propunerii legislative, nici de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată.

50. Aplicând considerentele de principiu rezultate din jurisprudența Curții referitoare la criteriile esențiale ce trebuie îndeplinite pentru respectarea principiului bicameralismului, Curtea constată că, în cazul legii criticate, *există diferențe majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului*. Astfel, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a adus propunerii legislative și alte modificări și completări, care nu se circumscriu reglementărilor privind consacrarea dreptului persoanei private de libertate de a participa la funeraliile unui membru de familie și stabilirea unei proceduri efective/eficiente pentru exercitarea acestui drept.

51. Mai mult, între forma adoptată de Camera Deputaților și cea adoptată de Senat există o diferență majoră de conținut, *forma finală îndepărtându-se de la scopul*

urmărit de inițiator și validat de prima cameră sesizată, și anume consacrară dreptului persoanei private de libertate de a participa la funeraliile unui membru de familie și stabilirea unei proceduri efective/eficiente pentru exercitarea acestui drept.

52. Astfel, Curtea *reține existența unei configurații semnificativ diferite între forma legii criticate adoptate de Senat și forma adoptată de Camera Deputaților.* Modificările și completările pe care Camera Deputaților le-a adus propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată *nu se raportează la materia avută în vedere de aceasta din urmă și deturneză concepția de ansamblu a acesteia, prin stabilirea unor soluții legislative diferite, ce se referă la alte instituții din materia executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, iar nu la cea avută în vedere inițial.*

53. În concluzie, ținând cont de faptul că forma adoptată de Camera Deputaților modifică substanțial obiectul de reglementare și configurația legii adoptate în Camera de reflecție, Curtea constată că au fost încălcate dispozițiile art.75 din Constituție referitoare la principiul bicameralismului, astfel cum a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale anterior amintită.

54. Având în vedere constatarea viciilor de neconstituționalitate extrinsecă determinate de încălcarea principiului bicameralismului, Curtea reține, în acord cu jurisprudența Curții Constituționale, că nu mai este necesară examinarea criticilor de neconstituționalitate intrinsecă formulate de autorul obiecției de neconstituționalitate (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 13 aprilie 2017, paragraful 67, Decizia nr.747 din 4 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.922 din 11 decembrie 2015, paragraful 35, Decizia nr.392 din 6 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 9 iulie 2018, paragraful 50).

55. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal este neconstituțională, în ansamblul ei.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președinților celor două Camere ale Parlamentului, primului-ministru și Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 18 septembrie 2018.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,

Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

MAGISTRAT-ASISTENT,

Daniela Ramona Marițiu

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

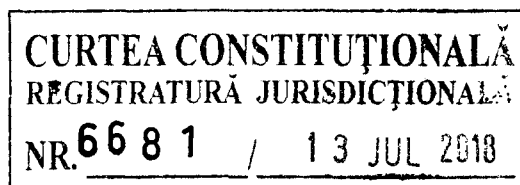
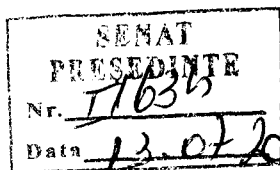
Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

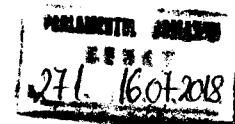
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.878A/2018

Domnului

CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU
PREȘEDINTELE SENATULUI

22/1/2018

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia Curții Constituționale nr.453 din 4 iulie 2018, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, și a constatat că dispozițiile articolului unic pct.2-5 și pct.10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt neconstituționale.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

PROF.UNIV.DR. VALER DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.878A/2018

DECIZIA nr.453
din 4 iulie 2018

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului unic
pct.2-5 și pct.10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013
privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de
organele judiciare în cursul procesului penal**

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Mihaela Senia Costinescu	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului unic pct.2-5 și pct.10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, obiecție formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr.488 din 8 iunie 2018, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a trimis Curții Constituționale Hotărârea nr.5 din 8 iunie 2018 prin care Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a sesizat instanța constituțională cu obiecția de neconstituționalitate, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4474 din 11 iunie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.878A/2018.

3. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, formulează critici de neconstituționalitate intrinsecă prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta sa referitoare la calitatea legii.

4. Astfel, cu privire la **articolul unic pct.5** din legea supusă controlului, prin care este introdus art.38¹ în Legea nr.254/2013 și care vizează „regimul detenției la domiciliu”, contrar denumirii („regimul detenției la domiciliu”) și contrar exigențelor constituționale privind previzibilitatea legii, nu cuprinde o reglementare propriu-zisă a regimului detenției la domiciliu și a modalității de supraveghere a persoanei condamnate care execută pedeapsa prin detenție la domiciliu. Unica dispoziție care privește regimul detenției la domiciliu este inclusă în art.38¹ alin.(3), prin care se stabilește că prevederile art.221 din Codul de procedură penală se aplică în mod corespunzător. Or, aplicarea acestor prevederi nu se poate realiza în cursul executării pedepsei, conținutul lor fiind incompatibil cu domeniul executării pedepselor. În primul rând, prevederile art.221 din Codul de procedură penală, care reglementează conținutul măsurii preventive a arestului la domiciliu, stabilește competențe pentru judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară și instanța investită cu judecarea cauzei, nici judecătorul de drepturi și libertăți sau de cameră preliminară și nici instanța investită cu judecarea cauzei neputând prelua competențe în cursul executării pedepsei. În al doilea rând, obligația prevăzută în art.221 alin.(2) lit.a) din Codul de procedură penală, constând în prezentarea inculpatului în fața organului de urmărire penală, judecătorului de drepturi și libertăți, judecătorului de cameră preliminară sau în fața instanței de judecată ori de câte ori este chemat, este intrinsec legată de existența unui proces penal pe rol, neputând fi dispusă în cursul executării pedepsei și neputând fi aplicată în mod corespunzător în cursul executării pedepsei. În al treilea rând, înlocuirea cu măsura arestării preventive, reglementată de asemenea în art.221 din cod, nu poate fi aplicată în mod corespunzător în cursul executării pedepsei.

5. Dispozițiile **articolului unic pct.5, cu referire la art.38¹ alin.(1)**, exceptează de la executarea pedepsei prin detenție la domiciliu persoanele condamnate

pentru fapte comise „cu violență”. Așa cum s-a susținut în Hotărârea nr.2 din 26 aprilie 2018 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, referirea la faptele comise „cu violență” nu permite identificarea, în mod exact, a sferei faptelor exceptate de la executarea pedepsei prin detenție la domiciliu. Astfel, de exemplu, infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice, prevăzută în art.371 din Codul penal, se poate săvârși „prin violențe comise împotriva persoanelor sau bunurilor ori prin amenințări sau atingeri grave aduse demnității persoanelor”, iar referirea la fapte comise „cu violență” nu permite desprinderea unei concluzii clare privind includerea sau excluderea faptei prevăzute în art.371 din Codul penal în/din sfera excepțiilor. În cazul acestei infracțiuni, precum și în cazul tuturor infracțiunilor în conținutul cărora săvârșirea prin violență reprezintă o modalitate alternativă, nu rezultă cu claritate dacă numai săvârșirea în concret în modalitatea exercitării violențelor se include în sfera excepțiilor de la executarea pedepsei prin detenție la domiciliu sau dacă, pentru includerea în sfera excepțiilor, este suficient ca norma de incriminare reținută în încadrarea juridică să prevadă, ca modalitate alternativă, exercitarea violențelor. Referirea la faptele comise „cu violență” se regăsește și la **pct.2, referitor la modificarea art.36 alin.(1) din Legea nr.254/2013, la pct.3 referitor la modificarea art.37 alin.(1) din lege și la pct.4, referitor la modificarea art.38 alin.(1) din lege**, textele menționate fiind criticabile sub aspectele anterior invocate.

6. Dispozițiile **articolului unic pct.5, cu referire la art.38¹ alin.(2)** din Legea nr.254/2013, stabilesc că „*prevederile alin.(1) se aplică și persoanelor condamnate care mai au de executat 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată din pedeapsa inițială a închisorii mai mare de un an*”. Referirea la aplicarea „prevederilor alin.(1)” nu determină cu claritate dacă persoanele condamnate pentru fapte comise „cu violență” sunt exceptate sau nu sunt exceptate de la beneficiul dispozițiilor art.38¹ alin.(2), textul de lege nu furnizează elemente suficiente cu privire la modul de calcul al fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată, în sensul că nu se precizează care este influența dispozițiilor art.55¹ referitoare la „compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare” asupra calculului fracției minime obligatorii și nu

reglementează situația persoanelor care au de executat mai puțin de 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată (de exemplu, persoanele condamnate la pedeapsa închisorii de 1 an și 6 luni). De asemenea, plasarea persoanelor condamnate în detenție la domiciliu, cu 18 luni înainte de împlinirea fracției de pedeapsă, reconfigurează instituția liberării condiționate, fără ca legiuitorul să fi realizat minime modificări în Codul penal, de natură să asigure corelarea legislației. Astfel, de exemplu, în art.100 alin.(1) lit.b) din Codul penal se prevede că „*liberarea condiționată în cazul închisorii poate fi dispusă, dacă cel condamnat se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis*”. Practic, în conformitate cu dispozițiile art.100 alin.(1) lit.b) din Codul penal, persoana care se află în executarea pedepsei prin detenție la domiciliu nu poate beneficia de liberarea condiționată.

7. Dispozițiile **articolului unic pct.10, cu referire la art.97** din Legea nr.254/2013, modifică procedura de acordare a liberării condiționate, în contradicție cu dispozițiile art.587 din Codul de procedură penală. Astfel, prin dispozițiile art.97 din lege, în forma modificată, competența de a dispune liberarea condiționată este atribuită judecătorului de supraveghere a privării de libertate, iar prin dispozițiile art.587 din cod, nemodificate, liberarea condiționată este menținută în competența instanței (judecătoria în a cărei circumscripție se află locul de deținere). Prin modificarea dispozițiilor art.97 din Legea nr.254/2013 și menținerea dispozițiilor art.587 din Codul de procedură penală se creează un paralelism legislativ, încălcându-se art.1 alin.(5) din Constituție.

8. Prin urmare, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, apreciază că dispozițiile articolului unic pct.2-5 și pct.10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, prin neclaritate și imprecizie, prin omisiunea legiuitorului de a reglementa regimul detenției la domiciliu, precum și prin necorelările și paralelismele de reglementare în materia liberării condiționate, încalcă standardele de claritate, precizie, previzibilitate și coordonare a legislației consacrate în jurisprudența Curții Constituționale.

9. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

10. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis cu Adresa nr.2/6211/22 mai 2018, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4913 din 22 iunie 2018, punctul său de vedere cu privire la sesizarea de neconstituționalitate, prin care arată că aceasta este neîntemeiată. Face trimitere la jurisprudența Curții Constituționale care, având în vedere principiul generalității legilor, a reținut că este dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu trebuie să afecteze însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la care se rețin, spre exemplu, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în *Cauza Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29, Hotărârea din 25 noiembrie 1996, pronunțată în *Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit*, paragraful 40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în *Cauza Rotaru împotriva României*, paragraful 55, Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în *Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei*, paragraful 59). Ca orice act normativ, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal trebuie să respecte cerințele privind claritatea, precizia și previzibilitatea normelor juridice, atribuite să asigure sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației.

11. Președintele Camerei Deputaților apreciază că legea dedusă controlului de constituționalitate răspunde acestor cerințe. Este clară întrucât în conținutul său nu se

regănesc pasaje obscure sau soluții normative contradictorii, este precisă, fiind redactată într-un stil specific normativ dispozitiv, care prezintă norma instituită fără explicații sau justificări. Conceptele și noțiunile utilizate sunt configurate în concordanță cu dreptul pozitiv, iar stabilitatea soluțiilor normative este departe de a fi ambiguă, acestea fiind redactate previzibil și univoc, cu respectarea prevederilor Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

12. În continuare, se arată că, în numeroase cauze, Curtea a respins ca inadmisibile excepțiile de neconstituționalitate invocate, reținând că, sub aparența unor critici referitoare la ambiguitatea și neclaritatea textelor de lege, se solicită interpretarea acestora, aspect ce excedează competenței Curții Constituționale. Existența unor probleme de interpretare și aplicare a legii este inerentă oricărui sistem de drept, deoarece, în mod inevitabil, normele juridice au un anumit grad de generalitate. Așa cum remarca și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în Hotărârea pronunțată în *Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.420 din 23 iunie 2010, „din cauza principiului generalității legilor, conținutul acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una din tehnicile-tip de reglementare constă în recurgerea la unele categorii mai degrabă generale decât la liste exhaustive. De asemenea, numeroase legi se folosesc de eficacitatea formulelor mai mult sau mai puțin vagi, pentru a evita o rigiditate excesivă și a se putea adapta la schimbările de situație. Interpretarea și aplicarea unor asemenea texte depind de practică. Funcția decizională acordată instanțelor servește tocmai pentru a îndepărta îndoielile ce ar putea exista în privința interpretării normelor, ținând cont de evoluțiile practicii cotidiene, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și evident previzibilă”. Întinderea noțiunii de previzibilitate depinde însă, într-o largă măsură, de conținutul textului respectiv, de domeniul la care se referă, ca și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Asemenea consecințe nu au nevoie să fie previzibile cu o certitudine absolută. O atare certitudine, oricât de dorită ar fi, este imposibil de realizat și, mai mult, poate da naștere la o rigiditate excesivă a reglementării. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a precizat, în mod constant, că Legea nr.24/2000 nu

constituie, în sine, o normă de rang constituțional, chiar dacă nerespectarea prevederilor sale se constituie într-un veritabil criteriu de constituționalitate prin prisma aplicării art.1 alin.(5) din Legea fundamentală (Decizia nr.22 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.160 din 2 martie 2016), astfel că nu pot fi absolutizate criteriile stabilite prin Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

13. În sensul celor menționate, Președintele Camerei Deputaților consideră că dispozițiile articolului unic pct. 2 [cu referire la art. 36 alin. (1)], pct. 3 [cu referire la art.37 alin.(1)], pct.4 [cu referire la art.38 alin.(1)], pct.5 [cu referire la art.38¹] și pct.10 [cu referire la art.97] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal întrunesc exigențele constituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție.

14. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au transmis punctele lor de vedere cu privire la obiecțiile de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Camerei Deputaților, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

15. Actul de sesizare are ca obiect al criticilor de neconstituționalitate dispozițiile articolului unic pct.2-5 și pct.10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

16. Autoarea sesizării susține că dispozițiile criticate contravin prevederilor art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta sa referitoare la calitatea legii.

17. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la **verificarea admisibilității acesteia**. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.*” Astfel, se constată că actul supus controlului de constituționalitate este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizarea fiind formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, subiect de drept care întrunește, potrivit dispozițiilor legale, calitatea de titular al sesizării Curții Constituționale cu obiecții de neconstituționalitate.

18. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată și prin raportare la art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia „*În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile*”. Cu privire la acest aspect, se constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost adoptată, în procedură normală, de Camera Deputaților, Cameră decizională, în data de 6 iunie 2018 și a fost depusă la Secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare cu privire la neconstituționalitatea legii, în data de 11 iunie 2018, și trimisă spre promulgare în data de 16 iunie 2018. Sesizarea formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 11 iunie 2018, deci în interiorul termenului legal.

19. Prin urmare, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.1, art.10, art.15, art.16 și art.18

din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

20. Analizând criticile de neconstituționalitate, cu privire la dispozițiile **articolul unic pct.5 din legea supusă controlului, prin care este introdus art.38¹ în Legea nr.254/2013, referitor la „Regimul detenției la domiciliu”**, Curtea reține că obiecția vizează modul defectuos de reglementare, care nu stabilește regimul detenției la domiciliu și modalitatea de supraveghere a persoanei condamnate care execută pedeapsa prin detenție la domiciliu, și care, prin trimiterea la prevederile art.221 din Codul de procedură penală, prevăd aplicarea regimului juridic al arestului la domiciliu în cazul detenției la domiciliu. Normele criticate au următorul cuprins: „(1) *În cazul persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii de până la un an executarea pedepsei se realizează prin detenție la domiciliu, cu excepția persoanelor condamnate pentru fapte comise cu violență.*

(2) Prevederile alin.(1) se aplică și persoanelor condamnate care mai au de executat 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată din pedeapsa inițială a închisorii mai mare de un an.

(3) Prevederile art.221 din Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în mod corespunzător.”

21. Analizând aceste dispoziții, care prevăd detenția la domiciliu, ca modalitate de individualizare a executării pedepsei cu închisoarea, Curtea observă că ele reglementează condițiile cumulative în care poate fi dispusă măsura: **(i)** persoana să fie condamnată la pedeapsa cu închisoarea de până la un an **sau**, dacă este condamnată la o pedeapsă mai mare, să mai aibă de executat 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată, **(ii)** condamnarea să nu vizeze o faptă comisă cu violență, **(iii)** prevederile art.221 din Codul de procedură penală referitoare la conținutul măsurii arestului la domiciliu se aplică în mod corespunzător.

22. În ceea ce privește regimul detenției la domiciliu, respectiv aplicarea prevederilor procesual penale referitoare la măsura arestului la domiciliu, autoarea sesizării de neconstituționalitate susține că aceasta nu se poate realiza în cursul

executării pedepsei, conținutul lor fiind incompatibil cu domeniul executării pedepselor, întrucât stabilesc obligații intrinsec legate de existența unui proces penal pe rol și competențe pentru judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța investită cu judecarea cauzei.

23. Pentru a se pronunța cu privire la temeinicia acestor susțineri, Curtea urmează a analiza cadrul normativ existent în materia regimurilor de executare a pedepselor privative de libertate. Potrivit dispozițiilor art.30 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.254/2013, regimurile de executare a pedepselor privative de libertate cuprind ansamblul de reguli privind executarea pedepselor privative de libertate și sunt bazate pe sistemele progresiv și regresiv, persoanele condamnate trecând dintr-un regim în altul, în condițiile prevăzute de lege. Curtea observă că dispozițiile art.38¹ din Legea nr.254/2013, cu denumirea „*Regimul detenției la domiciliu*” completează actualul cadru normativ referitor la regimurile de executare a pedepselor privative de libertate, care prevede regimul de maximă siguranță [art.34], regimul închis [art.36], regimul semideschis [art.37] și regimul deschis [art.38]. În temeiul art.39 alin.(1) din Legea nr.254/2013, regimul de executare a pedepsei privative de libertate se stabilește de către comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate, alcătuită din: directorul penitenciarului, care este și președintele comisiei, șeful serviciului sau biroului pentru aplicarea regimurilor și șeful serviciului sau biroului educație ori șeful serviciului sau biroului asistență psihosocială. Decizia de stabilire a regimului de executare a pedepselor privative de libertate se comunică persoanei condamnate împreună cu menționarea căii de atac existente și a termenului de exercitare a acesteia. Împotriva modului de stabilire a regimului de executare, în temeiul art.39 alin.(3) din Legea nr.254/2013, persoana condamnată poate formula plângere la judecătorul de supraveghere a privării de libertate, în termen de 3 zile de la data la care i s-a comunicat decizia de stabilire a regimului de executare a pedepselor privative de libertate. Împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate, potrivit art.39 alin.(10) din Legea nr.254/2013, persoana condamnată și administrația penitenciarului pot formula contestație la judecătoria în a

cărei circumscripție se află penitenciarul, în termen de 3 zile de la comunicarea încheierii. Instanța se pronunță prin sentință definitivă, care se comunică persoanei condamnate și administrației penitenciarului [art.39 alin.(18) și alin.(19) din Legea nr.254/2013].

24. Pe de altă parte, dispozițiile art.221 din Codul de procedură penală referitoare la măsura arestului la domiciliu, la care dispozițiile art.38¹ din Legea nr.254/2013, nou introduse, fac trimitere, prevăd că această măsură constă în obligația impusă inculpatului, pe o perioadă determinată, de a nu părăsi imobilul unde locuiește, fără permisiunea organului judiciar care a dispus măsura sau în fața căruia se află cauza și de a se supune unor restricții stabilite de acesta. Judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată (în funcție de faza procedurală în care se găsește cauza) are o serie de competențe: să dispună prezentarea inculpatului în fața organului de urmărire penală, a judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată [art.221 alin.(2) lit.a)], să dispună ca pe durata arestului la domiciliu inculpatul să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere [art.221 alin.(3)], să dispună părăsirea imobilului pentru prezentarea la locul de muncă, la cursuri de învățământ sau de pregătire profesională ori la alte activități similare sau pentru procurarea mijloacelor esențiale de existență, precum și în alte situații temeinic justificate, pentru o perioadă determinată de timp, dacă acest lucru este necesar pentru realizarea unor drepturi ori interese legitime ale inculpatului [art.221 alin.(6)].

25. Analizând comparativ regimul juridic aplicabil regimurilor de executare a pedepselor privative de libertate și regimul juridic aplicabil măsurii arestului la domiciliu, Curtea reține că măsurile în discuție au o natură juridică diferită, corespunzătoare etapelor procesului penal în care pot fi dispuse: faza urmăririi penale sau cea a cercetării judecătorești, respectiv faza execuțională a hotărârii judecătorești definitive de condamnare. Dacă în ceea ce privește primele două etape procesuale, măsura arestului la domiciliu, cu toate consecințele sale juridice, poate fi dispusă împotriva persoanei inculpate, care se bucură de prezumția de nevinovăție, în etapa

executorie a procesului penal, detenția la domiciliu este o modalitate de executare a pedepsei la care a fost condamnată persoana a cărei vinovăție a fost stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă. Natura juridică distinctă, precum și calitatea procesuală a persoanei împotriva căreia se dispune determină în sarcina legiuitorului obligația de a reglementa în mod riguros regimul juridic propriu fiecăreia dintre cele două măsuri.

26. Or, *sub aspectul autorității competente să dispună detenția la domiciliu*, ca modalitate de individualizare a executării pedepsei cu închisoarea, Curtea constată că, în vreme ce în ipoteza prevăzută de alin.(1) al art.38¹ din Legea nr.254/2013, dispozițiile legale sunt clare, individualizarea realizându-se de instanța de judecată care pronunță hotărârea de condamnare la pedeapsa cu închisoarea de până la un an, în ipoteza prevăzută de alin.(2) al art.38¹ din Legea nr.254/2013, din coroborarea normelor incidente, nu rezultă cu claritate cine dispune individualizarea executării restului de până la 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată din pedeapsa inițială a închisorii mai mare de un an. Astfel, pe de o parte, Legea nr.254/2013 reglementează competența comisiei pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate, a judecătorului de supraveghere a privării de libertate și a instanței de judecată - judecătoria în a cărei circumscripție se află penitenciarul, iar pe de altă parte, aceeași Lege nr.254/2013, în art.38¹ alin.(3), face trimitere la prevederile art.221 din Codul de procedură penală, stipulând că acestea se aplică în mod corespunzător, dispozițiile procesual penale stabilind competența judecătorului de drepturi și libertăți, judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată în materia dispunerii măsurii preventive a arestului la domiciliu. Într-o atare situație, *reglementarea unor norme imprecise privind dispunerea măsurii detenției la domiciliu, ca modalitate de individualizare a executării pedepsei cu închisoarea, afectează nu numai caracterul previzibil al legii, ci și scopul acesteia*, acela de a institui măsuri de natură judiciară, alternative de executare a pedepsei privative de libertate.

27. Cu privire la modalitatea de supraveghere a persoanei condamnate care execută pedeapsa prin detenție la domiciliu, prin Decizia nr.356 din 30 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.528 din 27 iunie 2018, examinând dispozițiile Legii privind măsurile alternative de executare a pedepselor privative de libertate, Curtea a reținut că „legea prevede, ca modalitate de supraveghere a executării la domiciliu a pedepsei privative de libertate, desemnarea unor lucrători de către Ministerul Afacerilor Interne. În condițiile în care determinarea persoanelor care urmează să fie desemnate pentru a supraveghea persoanele condamnate poate fi realizată prin intermediul normelor metodologice de aplicare a legii, Curtea constată că legea nu determină modalitatea concretă în care acestea își vor exercita obligația legală în situația în care persoana condamnată este obligată să poarte brățara electronică, ce reprezintă un dispozitiv de monitorizare a acesteia într-un regim informatic securizat, și cu atât mai grav în cazul în care persoana condamnată nu este obligată să poarte brățara electronică. Astfel, legea nu prevede dacă supravegherea constă în paza efectivă a domiciliului persoanei condamnate, variantă *eo ipso* absurdă, sau într-o altă modalitate de monitorizare, dar care ar implica instituirea unor obligații în sarcina persoanei condamnate prin acte juridice cu caracter infralegal, ceea ce este inadmisibil din perspectiva respectării principiului legalității, în componentele sale referitoare la claritatea și previzibilitatea normei. Prin urmare, Curtea constată că dispozițiile art.4 din Legea privind măsurile alternative de executare a pedepselor privative de libertate nu răspund exigenței constituționale privind previzibilitatea legii, întrucât nu stabilesc modalitatea de supraveghere a persoanei condamnate care execută pedeapsa la domiciliu, fără brățară electronică.” Curtea apreciază că aceste considerente sunt aplicabile *mutatis mutandis* în analiza constituționalității articolul unic pct.5 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013, astfel încât concluzia la care a ajuns în prealabil Curtea, respectiv *lipsa de previzibilitate a textului legal supus controlului sub aspectul modalității de supraveghere a persoanei condamnate care execută pedeapsa prin detenție la domiciliu*, se menține și în speța de față.

28. În ceea ce privește critica potrivit căreia **articolul unic pct.5, cu referire la art.38¹ alin.(3) din legea supusă controlului**, prin trimiterea la prevederile art.221 din Codul de procedură penală, nu stabilește clar în ce condiții dispozițiile referitoare la înlocuirea arestului la domiciliu cu măsura arestării preventive pot fi aplicabile în cursul executării pedepsei, Curtea apreciază că și aceasta este întemeiată. Astfel, Curtea reține că alin.(9) al art.221 prevede că *„Instituția, organul sau autoritatea desemnate de organul judiciar care a dispus arestul la domiciliu verifică periodic respectarea măsurii și a obligațiilor de către inculpat, iar în cazul în care constată încălcări ale acestora, sesizează de îndată procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecării”*, iar alin.(11) al aceluiași articol stabilește că *„În cazul în care inculpatul încalcă cu rea-credință măsura arestului la domiciliu sau obligațiile care îi revin ori există suspiciunea rezonabilă că a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, poate dispune înlocuirea arestului la domiciliu cu măsura arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege”*. Or, în cazul detenției la domiciliu, ca modalitate de executare a pedepsei privative de libertate, **trimiterea la aceste norme determină confuzie cu privire la interpretarea și aplicarea lor sub aspectul organului competent să verifice periodic respectarea măsurii și a obligațiilor de către condamnat**, dacă acesta are sarcina de a sesiza de îndată procurorul, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, având în vedere că procesul penal se află în faza de executare a hotărârii judecătorești de condamnare, **precum și sub aspectul autorității competente să dispună, în condițiile prevăzute de lege, înlocuirea detenției la domiciliu cu o altă formă de executare a pedepsei, respectiv detenția în penitenciar**. Curtea constată că, sub aspectul înlocuirii măsurilor dispuse, normele cuprinse în art.221 din Codul de procedură penală au o aplicabilitate strict determinată – arestul la domiciliu, care nu poate fi extinsă prin analogie, „în mod corespunzător”, în cazul detenției la domiciliu. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că **dispozițiile**

art.38¹ alin.(3) din lege fac trimitere la soluții legislative incompatibile cu faza execuțională a procesului penal și sunt de natură a genera confuzie și incertitudine cu privire la modul de interpretare și aplicare a acestor dispoziții legale.

29. Toate aspectele învederate în prealabil demonstrează că dispozițiile articolului unic pct.5 din legea supusă controlului, care introduc art.38¹ în Legea nr.254/2013, referitor la „Regimul detenției la domiciliu”, prin modul deficitar și omisiv de redactare, ***nu reglementează un regim juridic propriu măsurii detenției la domiciliu***, ca modalitate de individualizare a executării pedepsei cu închisoarea. Trimiterea la o instituție juridică deja existentă în Codul de procedură penală, care are o configurație de sine-stătătoare, incompatibilă cu măsura reglementată prin legea supusă controlului, ***nu numai că generează confuzie și echivoc, dar nu poate complini lipsa unui regim juridic corespunzător într-un domeniu în care legiuitorul are obligația constituțională de a respecta principiul legalității, consacrat de art.1 alin.(5) din Constituție.***

30. În ceea ce privește critica referitoare la dispozițiile articolului unic pct.5, cu referire la art.38¹ alin.(2) din Legea nr.254/2013, care prevăd că „*Prevederile alin.(1) se aplică și persoanelor condamnate care mai au de executat 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată din pedeapsa inițială a închisorii mai mare de un an*”, Curtea nu poate reține lipsa de previzibilitate a textului de lege, care are o aplicabilitate strictă, și anume executarea pedepsei prin detenție la domiciliu se aplică persoanei condamnate, pentru o faptă comisă fără violență [efect al trimiterii la alin.(1) al art.381], la o pedeapsă mai mare de un an, dacă restul de executat până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată este de maximum 18 luni.

31. De asemenea, cu privire la „omisiunea” legiuitorului de a realiza corelarea noilor dispoziții privind detenția la domiciliu cu prevederile Codului penal privind liberarea condiționată, respectiv cu art.100 alin.(1) lit.b) care prevede că „*liberarea condiționată în cazul închisorii poate fi dispusă, dacă cel condamnat se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis*”, Curtea constată că opțiunea legiuitorului de a păstra nemodificată soluția legislativă a art.100 alin.(1) lit.b) din Codul

penal are drept consecință lipsirea persoanei care se află în executarea pedepsei prin detenție la domiciliu de la beneficiul liberării condiționate. O atare opțiune intră însă în marja de apreciere a legiuitorului, care este liber să stabilească termenele și condițiile în care pot opera măsurile de individualizare a executării pedepselor, inclusiv a liberării condiționate. Prin urmare, atâta vreme cât liberarea condiționată nu este incidentă, nu poate fi reținută nici critica referitoare la omisiunea elementelor necesare calculului fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată, respectiv a modului în care sunt incidente dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 referitoare la „*Compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare*” asupra calculului fracției minime obligatorii.

32. Cu privire la dispozițiile **articolului unic pct.2, 3, 4 și 5 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013**, Curtea observă că acestea introduc sintagmele „*fapte comise cu violență*” și „*fapte comise fără violență*”, pentru a determina incidența sau exceptarea de la executarea pedepsei în regim închis, semideschis, deschis sau în regim de detenție la domiciliu. Autoarea sesizării susține că referirea la faptele comise „cu violență” nu permite identificarea, în mod exact, a sferei faptelor care atrag sau nu incidența diferitelor regimuri de executare a pedepselor privative de libertate.

33. Sub acest aspect, reiterând considerentele Deciziei nr.356 din 30 mai 2018, precizată, Curtea reține că această categorie de infracțiuni este vag circumscrisă, astfel că, în procesul de aplicare a legii, va fi dificil de identificat în mod riguros care infracțiune cade sub incidența normelor care vizează regimurile de executare a pedepselor privative de libertate. Mai mult, așa cum arată autoarea sesizării, în cazul tuturor infracțiunilor în conținutul cărora săvârșirea prin violență reprezintă o modalitate alternativă, din textul de lege „nu rezultă cu claritate dacă numai săvârșirea în concret în modalitatea exercitării violențelor se include în sfera excepțiilor de la executarea pedepsei prin detenție la domiciliu sau dacă, pentru includerea în sfera excepțiilor, este suficient ca norma de incriminare reținută în încadrarea juridică să prevadă, ca modalitate alternativă, exercitarea violențelor”. Prin urmare, Curtea constată că

dispozițiile articolului unic pct.2, 3, 4 și 5 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 nu respectă cerințele de calitate a legii privind claritatea și previzibilitatea, încălcând prevederile art.1 alin.(5) din Constituție.

34. În fine, în ceea ce privește critica dispozițiilor **articolului unic pct.10, cu referire la art.97 din Legea nr.254/2013**, Curtea reține că acestea modifică procedura de acordare a liberării condiționate, în sensul că „*liberarea condiționată se dispune prin încheiere de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate la propunerea comisiei pentru liberare condiționată, la cererea persoanei condamnate, potrivit procedurii prevăzute în prezentul articol*”.

35. În prezent, art.97 alin.(1) din Legea nr.254/2013 prevede că „*Liberarea condiționată se acordă potrivit procedurii prevăzute în Codul de procedură penală, la cererea persoanei condamnate sau la propunerea comisiei pentru liberare condiționată*”, iar prin dispozițiile art.587 alin.(1) din Codul de procedură penală, nemodificate prin legea supusă controlului de constituționalitate, „*Liberarea condiționată se dispune, la cererea sau la propunerea făcută potrivit dispozițiilor legii privind executarea pedepselor, de către judecătoria în a cărei circumscripție se află locul de deținere*”.

36. Astfel, sub aspectul competenței de a dispune liberarea condiționată, Curtea constată că instituția este reglementată prin două norme, cu conținut diferit: pe de o parte, judecătorul de supraveghere a privării de libertate, potrivit art.97 din Legea nr.254/2013, în forma modificată prin legea supusă controlului, și, pe de altă parte, judecătoria în a cărei circumscripție se află locul de deținere, potrivit art.587 alin.(1) din Codul de procedură penală. Așa fiind, întrucât dispozițiile articolului unic pct.10 din legea supusă controlului *introduc o soluție legislativă care intră în contradicție cu o normă preexistentă, pe care nu o modifică*, Curtea reține că această împrejurare *generează confuzie în procesul de aplicare a legii, încălcând art.1 alin.(5) din Constituție, din perspectiva lipsei de claritate și previzibilitate a normei legale.*

37. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, și constată că dispozițiile articolului unic pct.2-5 și pct.10 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președinților celor două Camere ale Parlamentului, Înalta Curte de Casație și Justiție și Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 4 iulie 2018.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,

Mihaela Senia Costinescu
